

Podnikatelé a bilance vstupu ČR do EU

01.Června 2004 Petr Kužel

Pokusím se zhodnotit ekonomickou bilanci vstupu ČR do EU, jak ji vidím z pohledu podnikatele a zároveň z pozice předsedy představenstva Hospodářské komory Praha.

Na úvod ještě poznamenám, že jsem eurorealista, ne euroskeptik.

Je potřeba říci, že bohužel dnešní dny nám jasně ukazují, že vláda ČR málo vnímá to, co se opravdu v hospodářství děje. Velmi malý důraz, na rozdíl od EU, klade vláda na práci s malými a středními firmami, které jsou dnes pružnou páteří domácí ekonomiky, když tvoří 59 % HDP. Přes 60 % obyvatel je zaměstnáno v těchto firmách. Z toho je jasné, že by měla být těmto firmám přisuzována vůdčí role.

Říkám to proto, aby se nám při vstupu do EU nestalo to samé, co v Rakousku. Když Rakousko vstoupilo do EU, trh opustilo 35% malých a středních firem, což znamenalo ztrátu pracovních míst pro více než 23% obyvatel. Problém nebyl v tom, že by rakouské firmy neuměly podnikat. To není ani náš případ. Když se ale podíváte na bezpečnost práce, která je v EU na pomyslném žebříčku priorit hned za životním prostředím, tak ekonomové spočítali, že v budoucích pěti letech to bude českou podnikatelskou sféru stát 50 mld korun, protože zde jsme podmínkám ještě nedostáli. Právě to Rakousku ublížilo, protože nekalé podnikání, když firma například nesplní hygienické normy, EU trestá určitými kroky. Některé firmy tak byly nuceny ukončit činnost. Svou roli hrála i konkurence a některé firmy například odkoupil německý zájemce. Vstup do EU vnímám jako věc, která je nutná. Je ale potřeba využít, že jsme vstoupili. Můžeme čerpat prostředky ze strukturálních fondů, ale nemáme projekty. Ani zde nejsme připraveni.

Důležité je diskutovat o tom, co EU přinese. Zrušili jsme hranice a celní bariéry. Z vlastní zkušenosti se ale obávám, že například do velkých řetězců, kam dodává mnoho českých firem české zboží, už po vstupu některé firmy své zboží nebudou dodávat, protože některé zboží je levnější, když se přepravuje uvnitř EU. To je moment, který by naši podnikatelé měli bedlivě sledovat.

Druhou stranou mince je útěcha, že naopak budeme dodávat na trhy EU. Podle exportérů, se kterými hovořím, se však v tomto ohledu nic nezmění. Co se týče našeho vývozu, mohli bychom zaplavit Polsko, kde dosud byly bariéry, mohli bychom vyvážet na Slovensko či do dalších čekatelských zemí, protože získáme některé výhody jako člen EU. Doufám, že se to stane. Komora na to již dlouho apeluje. Mám velmi za zlé politikům již od devadesátých let, že zrušili možnost ruských trhů, kde ČR přišla o několik stovek mld Kč. Dnes se české firmy těžko vracejí na tyto trhy.

Harmonizace práva znamenala i harmonizaci technických norem a shodu výrobků. Harmonizace technických norem vznikla na ochranu spotřebitele. Nyní má být ale vše jednotné, a proto evropský trh vůbec není volný. Je absolutně regulován. Domnívám se, že naši vyjednávači neudělali v této oblasti to, co měli udělat. Mám za zlé Teličkovi, že se nechoval dravěji.

Vzpomínám na bezešvé trubky, kdy jsme tvrdě bojovali v hutním průmyslu. Bohužel, v některých oblastech jsme se nechovali tvrději a vyměnili jsme několik miliard korun za dodávání hutní výroby na evropské trhy za název Tuzemský rum a Olomoucké syrečky.

V oblasti ochranných opatření a dozoru nad trhem se v tuto chvíli nic drasticky nemění. Evropský trh je bedlivě strážěn. Stejná je v posledních sedmi, osmi letech také u nás a ČOI se snaží všemi dostupnými prostředky trh i u nás regulovat. Obchodní inspekce má výhodu v tom, že má mnohem větší pravomoci, což je dobře.

ČR se stává součástí jednotného trhu EU, ve kterém panují jasná pravidla. Vůči třetím státům je Bruselem jasně dáno, jaké celní či jiné sazby mají být, aby se trh ochránil. Je to nutné, pokud se

Evropa chce vyrovnat USA. Tento celý projekt nabývá na hodnotě a začíná být zřejmé, co se za pár let stane. Proto je důležitý jednotný trh a jednotná měna, protože měna je důležitá uvnitř EU pro ekonomickou stabilizaci. I když v Evropě je to možná složité, protože různá etnika si chtějí zachovat jakousi svojí identitu.

Režim vůči třetím zemím je pochopitelný kvůli levnějšímu zboží než jsme schopni vyrobit. Někdo musí rozhodovat o tom, co je pro nás dobré a co ne.

U nás nyní máme velmi dravé finanční skupiny z velké části vlastněné Čechy, kteří vehementně pracují na tom, aby uchopili trh na Slovensku, v Rumunsku či Bulharsku. Kdyby existovala podpora jako v Rakousku po vstupu do EU, mohly by naše firmy dokázat totéž, co předvedl Meinl, když u nás zaplavil trh. Potřebovali bychom podporu nejen finanční, ale i morální, abychom pronikli na další trhy na východ a jih od nás.

Vláda by se potřebovala naučit, jaký význam má podpora vědy a výzkumu. Vysoké školy by měly mít statut podnikání, protože podpora vědy a výzkumu jdou ruku v ruce s trhem. Přináší to velké peníze pro rozvoj kapitálu, firem, pracovních příležitostí. V tom Evropa i my velmi zaostáváme. Na rozdíl od USA. Mozky odcházejí a Evropa se snaží trend zastavit.

Očekávali jsme, že budeme moci co nejvíce čerpat ze strukturálních fondů. Bohužel, nejsme připraveni ty peníze, co zaplatí EU, čerpat. Projekty prostě nejsou. Věc je složitá v tom, že všechny náležitosti by měl mít hotové stát koncem srpna a teprve po tom se dají peníze čerpat. Pokud by projekty byly, vyčerpat tyto peníze bude stejně problém. Když něco máme na dosah ruky, nevěnujeme se tomu, takže se teprve začínáme učit, jak fondy čerpat.

Kdo žije v Praze, v 98 % má smůlu, nemáme možnost dosáhnout na tyto fondy, protože Praha dosahuje 129 % průměrného HDP v EU. Pouze ostatní regiony mohou podávat projekty a bylo by vhodné, aby je uměly vyčerpat.

Je dobře, že jsme v EU. Je tu i spousta negativ, ale jak znám českou mentalitu, rychle se to naučíme.